

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer 2018-10-14
Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens föreskrifter om behörighet för sjuksköterskor att förskriva och ordinera läkemedel;

**HSLF-FS
2018:43**

Utkom från trycket
den 25 oktober 2018

beslutade den 2 oktober 2018.

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 8 kap. 1 och 2 §§ hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) och 7 kap. 4 § och 8 kap. 5 § första stycket 6 patientsäkerhetsförordningen (2010:1369).

Författningens innehåll

1 § Författningen innehåller bestämmelser om

- vilka krav som ska vara uppfyllda för att en sjuksköterska ska vara behörig att förskriva läkemedel och vilken omfattning behörigheten har, samt
- behörighet för sjuksköterskor att ordinera läkemedel för vaccination.

Ledningssystem

2 § Av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår att varje vårdgivare ansvarar för att det finns de processer och rutiner som behövs för att säkerställa att verksamheten uppfyller kraven som ställs i dessa föreskrifter.

Behörighet att förskriva läkemedel

3 § Efter en sjuksköterskas ansökan prövar Socialstyrelsen om han eller hon ska få förskrivningsrätt.

4 § En sjuksköterska ska få förskrivningsrätt om han eller hon uppfyller något av följande utbildningskrav:

1. Legitimation som sjuksköterska med vidareutbildning vilken omfattar 50 poäng inklusive 10 poäng i farmakologi och sjukdomslära.

2. Legitimation som sjuksköterska med specialistsjuksköterskeexamen vilken omfattar 50 poäng inklusive 10 poäng i farmakologi och sjukdomslära.
3. Legitimation som sjuksköterska med vidareutbildning vilken omfattar 40 poäng samt därutöver 10 poäng i farmakologi och sjukdomslära.
4. Legitimation som sjuksköterska med specialistsjuksköterskeexamen vilken omfattar 40 poäng samt därutöver 10 poäng i farmakologi och sjukdomslära.
5. Legitimation som sjuksköterska med sjuksköterskeexamen vilken omfattar 120 poäng samt därutöver 20 poäng i farmakologi och sjukdomslära.
6. Grundutbildning som legitimerad sjuksköterska i allmän hälso- och sjukvård vilken omfattar 120 poäng samt därutöver 20 poäng i farmakologi och sjukdomslära.

5 § Vilka godkända läkemedel en sjuksköterska får förskriva framgår av **bilagan**. Förskrivningen ska göras på de indikationer och i enlighet med de kommentarer som anges där.

Förskrivning av läkemedel som innehåller naloxon

6 § En sjuksköterska får, även om han eller hon inte uppfyller utbildningskraven i 4 §, förskriva läkemedel som innehåller naloxon och som enligt sitt godkännande kan administreras av andra personer än hälso- och sjukvårdspersonal. Detta gäller under förutsättning att sjuksköterskan har den kompetens som krävs för att förskrivningen ska vara förenlig med en god och säker vård.

Förskrivningen ska göras på de indikationer och i enlighet med vad som i övrigt anges i **bilagan**.

Verksamhetschefen ska ansvara för att det görs en bedömning av om sjuksköterskan uppfyller kraven i första stycket. Bedömningen ska dokumenteras.

7 § Vilken kompetens som en sjuksköterska ska ha för att få förskriva naloxon ska anges i vårdgivarens rutiner för ordination och hantering av läkemedel enligt 4 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2017:37) om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården.

8 § Bestämmelser om en förskrivares möjlighet att lämna ut sådana läkemedel som anges i 6 § första stycket till en patient som genom missbruk eller beroende löper risk att överdosera opioidpreparat finns i 3 kap. 3 a § Läkemedelsverkets föreskrifter (HSLF-FS 2016:34) om förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit.

Behörighet att ordinera läkemedel för vaccination

9 § En sjuksköterska som har genomgått antingen specialistutbildning till distriktssköterska eller specialistutbildning inom hälso- och sjukvård för barn och ungdomar är behörig att ordinera läkemedel för vaccination i enlighet med vaccinationsprogrammen i följande föreskrifter och rekommendationer:

1. Folkhälsomyndighetens föreskrifter (HSLF-FS 2016:51) om vaccination av barn i enlighet med det allmänna vaccinationsprogrammet för barn
2. Folkhälsomyndighetens rekommendationer för preventiva insatser mot tuberkulos
3. Folkhälsomyndighetens rekommendationer om influensavaccination till riskgrupper
4. Folkhälsomyndighetens rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper
5. Folkhälsomyndighetens rekommendationer om vaccination mot hepatit B
6. Socialstyrelsens rekommendationer för profylax till vuxna mot difteri och stelkramp.

En sjuksköterska som har genomgått en utbildning som är likvärdig med specialistutbildningen till distriktssköterska eller specialistutbildningen inom hälso- och sjukvård för barn och ungdomar är behörig att till barn och vuxna ordinera läkemedel för vaccination enligt första stycket 1–6.

En sjuksköterska som har genomgått någon annan utbildning än de som anges i första eller andra styckena och som innefattar kunskapsområdet är behörig att till vuxna ordinera läkemedel för vaccination enligt första stycket 2–6.

Bedömning av utbildningar

10 § Verksamhetschefen ska ansvara för att det görs en bedömning av om utbildningarna enligt 9 § andra och tredje styckena motsvarar specialistutbildningarna som anges i första stycket samma paragraf. Bedömningen ska dokumenteras.

Vissa vaccin som även innehåller vaccin mot *Haemophilus influenzae typ b*

11 § Vid ordination av dos 4 av det vaccin mot difteri, stelkramp, kikhosta och polio som ska erbjudas vårdnadshavare enligt 5 § Folkhälsomyndighetens föreskrifter (HSLF-FS 2016:51) om vaccination av barn i enlighet med det allmänna vaccinationsprogrammet för barn är

**HSLF-FS
2018:43**

en sjuksköterska med sådan utbildning som omfattas av 9 § första och andra styckena behörig att ordinera sådant vaccin som även innehåller *Haemophilus influenzae* typ b.

Av ordinationen ska det framgå att vaccinet mot *Haemophilus influenzae* typ b inte ska administreras till patienten.

-
1. Denna författning träder i kraft den 1 november 2018.
 2. Genom författningen upphävs Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2001:16) om kompetenskrav för sjuksköterskor vid förskrivning av läkemedel.

Socialstyrelsen

OLIVIA WIGZELL

Åsa Lindberg

**LÄKEMEDELSLISTA
för sjuksköterskor med förskrivningsrätt¹****HSLF-FS
2018:43**

Avsnitt	Sida
1. MUN OCH SVALG	6
2. MAGE OCH TARM	6
3. NUTRITION	7
4. SÄRBEHANDLING	7
5. HUDINFEKTIONER	8
6. EKSEM	8
7. ANSIKTE OCH HÅRBOTTEN	9
8. HUD, övrigt	9
9. INFEKTION	10
10. URINVÄGAR OCH KÖNSORGAN	10
11. MÖDRAVÅRD	10
12. SMÄRTA	11
13. ÖRON – NÄSA – HALS	11
14. ÖGON	12
15. MEDEL VID ÖVERDOSERING	12
16. ÖVRIGT	13

1 I 5 § anges att vilka godkända läkemedel en sjuksköterska får förskriva framgår av denna bilaga. Vidare framgår att förskrivningen ska göras på de indikationer och i enlighet med de kommentarer som anges i bilagan.

1. MUN OCH SVALG

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
1.1 Hög kariesrisk i samband med muntorrhet	Natriumfluorid	A01A A01	Sugtabletter, tuggummi, munsköljvätska
	Kombinationer	A01A A30	
1.2 Oral och peroral candidiasis	Nystatin	A07A A02	Oral suspension
1.3 Munsår orsakade av herpes simplex hos immunkompetenta patienter	Aciklovir	D06B B03	Inte till barn under 12 år
	Penciklovir	D06B B06	
	Docosanol	D06B B11	
	Aciklovir, Hydrokortison	D06B B53	

2. MAGE OCH TARM

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
2.1 Symtomatisk tillfällig behandling vid epigastralgi och halsbränna	Antacida	A02A D01	Receptfria läkemedel
	Ranitidin	A02B A02	
	Famotidin	A02B A03	
	Omeprazol	A02B C01	
	Pantoprazol	A02B C02	
2.2 Symtomatisk behandling vid hiatusinsufficiens, sura uppstötningar och halsbränna	Alginsyra	A02B X13	-----
2.3 Spädbarnskolik och gasbildning hos vuxna	Silikoner	A03A X13	-----
2.4 Förstoppning	Paraffin	A06A A01	Paraffinemulsion mixtur ATL ²
	Tarmirriterande medel	A06A B	-----
	Bulkmedel	A06A C	
	Laktulos	A06A D11	
	Laktitol	A06A D12	
	Makrogol	A06A D15	
	Makrogol, kombinationer	A06A D65	
	Klysma	A06A G	-----
	Övriga medel	A06A X	

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
2.5 Symtomatisk behandling av ospecifika diarréer	Loperamid	A07D A03	-----
	Loperamidoxid	A07D A05	
2.6 Tillfälligt vid anala besvär	Medel innehållande glukokortikoider	C05A A	-----
	Övriga utvärtes antihemorroidala	C05A X	
	Lidokain	D04A B01	
Springmask och spolmask	Se avsnitt 9 Infektion		

3. NUTRITION

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
3.1 Förebyggande av vitamin- och mineralbrist vid ensidig kost eller otillräckligt födointag hos vuxna	Multivitaminer, kombinationer	A11A	-----
	Multivitaminer utan tillsatser	A11B	
3.2 Förebyggande av kalciumbrist och osteoporos	Kalcium	A12A A	Receptfria läkemedel
	Kalcium, kombina- tioner	A12A X	

4. SÅRBEHANDLING

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
4.1 Sårdesinfektion	Klorhexidin	D08A C02	-----
4.2 Vätskande och infekterade sår	Väteperoxid	D08A X01	-----
	Kaliumpermanganat	D08A X06	Kaliumpermanganat 0,05 %, 0,1 % ATL
	Ättiksyra	D08A X	Ättiksyra 5 mg/ml ATL
4.3 Venösa bensår	Zinkbandage	D09A B01	-----
4.4 Smärtande sår	Lidokain	D04A B01	-----

5. HUDINFEKTIONER

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
5.1 Candidainfektade blöjutslag och intertriginös candida	Imidazol- och triazolderivat	D01A C	-----
5.2 Fotsvamp	Imidazol- och triazolderivat	D01A C	-----
	Terbinafin	D01A E15	
5.3 Fotsvamp eller intertriginös candida, med besvärande klåda	Hydrokortison plus svampmedel enligt 5.2	D01A C20	-----
5.4 Impetigo	Väteperoxid	D08A X01	-----
5.5 Eksem med sekundärinfektion	Hydrokortison plus antibiotika	D07C A01	Endast för kort behandlingstid

6. EKSEM

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
6.1 Eksem	Milt verkande glukokortikoider	D07A A	-----
6.2 Akuta eksem av varierande genes	Medelstarkt verkan- de glukokortikoider	D07A B	-----
	Starkt verkande glukokortikoider	D07A C	Kräm, salva max 30 g förpackning
6.3 Akuta och kroniska eksem av varierande genes	Milda glukokortikoi- der plus andra medel	D07X A	-----
6.4 Eksem med sekundärinfektion	Hydrokortison plus antibiotika	D07C A01	Endast för kort behandlingstid

7. ANSIKTE OCH HÅRBOTTEN

HSLF-FS
2018:43

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
7.1 Utvärtes behandling av lindrig acne vulgaris	Adapalen	D10A D03	-----
	Kombination av adapalen och bensoylperoxid	D10A D53	
	Bensoylperoxid	D10A E01	
	Azelainsyra	D10A X03	
7.2 Mjällbildning och seborroisk dermatit i hårbotten	Ketokonazol	D01A C08	-----
	Selensulfid	D11A C03	
	Svavelkombinationer	D11A C08	
7.3 Huvudlöss	Permetrin	P03A C04	-----
	Malation	P03A X03	
7.4 Huvudlöss och flatlöss	Disulfiram, kombinationer	P03A A54	-----
	Malation	P03A X03	

8. HUD, övrigt

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
8.1 Torr hud	Karbamid	D02A E	Även ATL standard- beredningar
	Övriga hudskyddan- de och uppmjukande medel	D02A X	Även ATL standard- beredningar med propylenglykol
8.2 Avlägsnande av fjäll och krustor	Salicylsyra preparat	D02A F	Även ATL standard- beredningar
8.3 Hematom och tromboflebiter	Heparin och heparinoida substanser	C05B A01	-----
8.4 Ytanestesi av huden i samband med nålstick och ytliga kirurgiska ingrepp, t.ex. revision av bensår	Kombination av lidokain och prilokain	N01B B20	-----
8.5 Tillfällig klåda	Zinkoxidpreparat	D02A B	Zinkliniment ATL, zinkpudervätska ATL, zinkparaffinpasta med 1 % borsyra ATL
	Klemastin	R06A A04	-----
8.6 Skabb	Disulfiram, kombina- tioner	P03A A54	-----
8.7 Vätskerepellerande hudskydd	Silikonpreparat	D02A A	-----

9. INFEKTION

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
9.1 Scarlatina, odlingsverifierad	Penicillin V	J01C E02	-----
9.2 Tonsillit hos patient i samma hushåll som aktuellt fall av scarlatina	Penicillin V	J01C E02	-----
9.3 Springmask	Mebendazol	P02C A01	-----
	Pyrvin	P02C X01	
9.4 Spolmask	Mebendazol	P02C A01	-----

10. URINVÄGAR OCH KÖNSORGAN

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
10.1 Lokala östrogenbristsymtom	Östradiol	G03C A03	Vaginala beredningar Inte nyinsättning
	Östriol	G03C A04	Vaginala beredningar
10.2 Ytanestesi vid kateterisering	Lidokain	N01B B02	-----

11. MÖDRAVÅRD

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
11.1 Amningsstimulering	Oxytocin	H01B B02	Nasala beredningar

12. SMÄRTA

HSLF-FS
2018:43

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
12.1 Tillfällig lätt till måttlig smärta	Ibuprofen	M01A E01	-----
	Acetylsalicylsyra	N02B A01	
	Acetylsalicylsyra, kombinationer	N02B A51	
	Paracetamol	N02B E01	
12.2 Dysmenorré utan organisk orsak	Diklofenak	M01A B05	Orala beredningar
	Ibuprofen	M01A E01	
	Naproxen	M01A E02	
	Ketoprofen	M01A E03	
	Paracetamol	N02B E01	
12.3 Lokala smärttillstånd av lätt till måttlig intensitet i samband med muskel- och ledsador, t.ex. sportskador	Ketoprofen	M02A A10	-----
	Ibuprofen	M02A A13	
	Diklofenak	M02A A15	

13. ÖRON – NÄSA – HALS

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
13.1 Rinit	Oximetazolin	R01A A05	-----
	Xylometazolin	R01A A07	
13.2 Allergisk rinit	Natriumkromoglikat	R01A C01	-----
	Levokabastin	R01A C02	
	Beklometason	R01A D01	
	Budesonid	R01A D05	
	Flutikason	R01A D08	
	Mometason	R01A D09	
	Flutikasonfuroat	R01A D12	
	Dymista	R01A D58	Inte nyinsättning
13.3 Allergisk rinit och konjunktivit	Klemastin	R06A A04	-----
	Cetirizin	R06A E07	
	Loratadin	R06A X13	
	Ebastin	R06A X22	
	Desloratadin	R06A X27	
13.4 Extern otit	Aluminiumacetotarar	S02A A04	Alsolsprit 1% +10 % örondroppar ATL
	Hydrokortison plus antiinfektiva	S03C A04	-----

14. ÖGON

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
14.1 Allergisk konjunktivit	Natriumkromoglikat	S01G X01	-----
	Levokabastin	S01G X02	
	Nedokromil	S01G X04	
	Emedastin	S01G X06	
	Ketotifen	S01G X08	
	Olopatadin	S01G X09	
14.2 Allergisk rinit och konjunktivit	Klemastin	R06A A04	-----
	Cetirizin	R06A E07	
	Loratadin	R06A X13	
	Ebastin	R06A X22	
	Desloratadin	R06A X27	
14.3 Bakteriell konjunktivit	Kloramfenikol	S01A A01	-----
	Fusidinsyra	S01A A13	
14.4 Lättare yttre ögoninflammation	Bibrokato	S01A X05	-----
14.5 Tillstånd av torra ögon p.g.a. naturlig tårvätskeinsufficiens eller blåst, damm etc.	Tårsubstitut och andra indifferentia medel	S01X A20	Även ATL standard- beredningar

15. MEDEL VID ÖVERDOSERING

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
15.1 Akut behandling av opioid- överdos	Naloxon	V03AB15	Endast naloxonläke- medel som enligt sitt godkännande kan administreras av andra personer än hälso- och sjuk- vårdspersonal

16. ÖVRIGT

HSLF-FS
2018:43

Indikation	Läkemedelsnamn/ aktiv substans	ATC-kod	Kommentar
16.1 Tillfälligt illamående	Dimenhydrinat	R06A A02	Inte till barn eller gravida kvinnor
	Meklozin	R06A E05	
16.2 Åksjuka	Skopolamin	A04A D01	Depotplåster Inte till barn under 10 år
	Dimenhydrinat	R06A A02	Inte till barn
	Meklozin	R06A E05	Inte till barn under 1 år
16.3 Hjälp mot abstinensbesvär vid rökavvänjning	Nikotin	N07B A01	-----
16.4 Hosta	Noskapin	R05D A07	-----
16.5 Feber	Ibuprofen	M01A E01	-----
	Acetylsalicylsyra	N02B A01	Inte till barn under 18 år
	Acetylsalicylsyra, kombinationer	N02B A51	Inte till barn under 18 år
	Paracetamol	N02B E01	
16.6 Beredning av injektionsvätska	Vehiklar	V07A B00	Sterilt vatten för injektion, natriumklorid för beredning av injektionsvätska
16.7 Tillfällig uttorkning	Kolhydrater	B05B A03	Glukos 50 mg/ml

HSLF-FS
2018:43

HSLF-FS kan laddas ned eller beställas via
Socialstyrelsens publikationsservice
webb: www.socialstyrelsen.se/publikationer
e-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se

